თითოეული ნომერი ჟურნალისა ეღირება 10 კ.

№ 29.—1914 ფასი 10 კ. კვირა, 21 ნოემბერსთვის

ქართული თეატრი

დღეს იწყება ქართ. დრამ. საზოგ. დასის ოცდამეხუთმეტე სეზონი. წარმოდგენილ იქმნება

„მსხვერპლი“

ვ. აბაშიძე
(საქოს აღმასრულ. „მსხვერპლში“)

ი. გედევანიშვილი
(ავტორი „მსხვერპლისა“)

ა. წუწუნავა
(„მსხვერპლის“ დამდგმელი)

ოქტომბერი
№ 29

შინაარსი:

1. ჯერ კიდევ მსხვერპლია საპირო მოსური 1
2. მეომარი, ლექსი, გ. ქუჩიშვილისა 2
3. ვინ არის მსახიობი? შალვა დადიანისა „
4. რა ასუსტებს სხეულს? ექ. ვ.ხ. დამბაშიძისა 3
5. ნუ თუ საპიროა ლიტერატურული ოჩი?—ი-სა 4
6. ამიკნი, რომანი ლექსად, ოგუნასი 5
7. ბებია და პაპა, ეტიუდი, დ.ვ. კიდოსნიძისა 6
8. ქართველ მწერალთა წერილები, ბ. უმიკაშვილი, სოფ. მგალობლიშვილისა 7
9 დეკემბაში, ლექსი, ი. გრიშაშვილისა 8
10. მშობლიურ ცის ქვეშ, სურათები, დავ ჩიანელისა „
11. სინდისს, ლექსი, მთის ნიავისა 10
12. ცხოვრება (გაგრძელება), ს. ბალხაშვილისა „
13. სიზმარი, ლექსი, რ. ჯაბიძისა 12
14. ილია ჭავჭავაძე, მ. გედევანიშვილის გამოც. კრიტ. წერ. ვ.ხ. კოტეტიშვილისა „
15. ქართულ სახალხო თეატრის ისტორია, გ. ჯაბურისა 13
16. საუბარი ბეჭდვითი საქმის ხელოვნებაზე, ივ. მჭედლიშვილისა 14
17. ამ დროული ქართული, ი. ხარდზიშვილისა 15
18. წვრილი ამბები „
სურათები; შარჟი; განცხადებანი.

ექ. ი. ბოგანართელი

უკვე თბილისს დაბრუნდა. ავადმყოფებს მიიღებს ახალ ბინაზე (ანასტასიევის ქ. № 8, ვერისკენ) დილით 8—11 ს., საღამოთი 5—7 ს.

ტელეფ. 6-33.

მოწოდება

თბილისის მცხოვრებთა მიმართ „ბაირალობის“ გამმართველ ბიუროსაგან, ომში დაჭრილთა დამხმარე თბილისის ქალაქის უმთავრეს კომიტეტისა.

22 სექტემბერს „ბაირალოგაა“!

თბილისის მოქალაქენო! დილის 8 სასთიდან ქალაქის ეკლესიებში, ეკლესიებ ქუჩასა და მოედნზე შეხვდებით ბაირალების გამეფდგელებს.

მიდით მათთან. ეულებში ჩაუშვით თქვენი წვლილი, რომელიც ომის მსხვერპლთათვის ფასდაუდებელია სამსხვერპლოდ

მეტრა ბაირალები, ჩვენი დიდებული მამულის გამოსახატველი, რომლის შვილნიც ახლა გამწარებულნი იბრძვიან დიდებულ რუსეთის დირსებისა და სახელისათვის.

ჩვენი ძმები, შვილები და მამანი ადგურვილნი თოფით და სამმობლოს სიყვარულით ებრძვიან მტერს შორს ჩვენგან ფრანგ-ინგლისელებთან, ბელგიელ-სერბიელ-ჩერნოგორელებთან, ჩვენ ძვირფას მოკავშირეებთან ერთად და ევროპის მშვიდობიანობისა და სამართლიანობის დასამყარებლად ბრძოლის ველზე სიცხლეს ჭმენენ. ისინი იბრძვიან სიერთაშორისო უფლებათა და საერთაშორისო სიყვარულის ალსადგენად, რომელიც რუსეთის მტრებმა დაარღვიეს.

ძვირფასო მოქალაქენო!

დიდის ბრძოლა და დიდის მსხვერპლიც. აუარებელი სასხლ-რია ასეული, დაჭრილთა სამკურნალოდ, დასახიჩრებულთა დასამყარებლად, მათი ოჯახების მასალადა, რომელნიც მოელებულნი ომის შემსახველთ, ობლად დარჩენილ ოჯახებისა საბატრონოდ, რომელთაც სამუდამოდ დაჭკარგეს მარჩენელი, სამშობლოსთვის თავგანწირული გმირნი.

თბილისის მოქალაქენო!

ულრმესად გვწამს თქვენი გულითადი თანამგრძნობლობა და დარწმუნებული ვარ, თქვენს მოვალეობას, თქვენს წმინდა მოქალაქობრივ ვალდებულებას შესრულებთ და ეულებს ფულით ავსებთ. ბილეთ ბატარა ბაირალები, ეს ნიშნია ძმური დახმარებისა ომის მსხვერპლისათვის.

22 სექტემბერს, შუადღის 12 სასთზე, ერევნის მოედნზე გაადგილდ იქნება ბანაშვილს ბრძოლის ველზე დახოცილ მეომართა სულთა-მოსახსენებლად. ბანაშვილის შემდეგ გაადგილდ იქნება სვეტრებლა ბარაკანი ჩვენი ჯარის გასამრჯველად.

№ 29

წ. II

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება: ქართველ. ... ...

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მეომარი

მოსისხლე მტრისგან დევნილ-რბეული
ვგდივარ დაჭრილი. . სისხლი თქრიალებს . .
ვგდივარ და მინდვრის ორბი წყეული
წითლად იღებავს ნისკარტს და ბრჭყალებს. .

მოვკვდები ისე, რომ დედა ჩემი
ვერ დამიხუჭავს საბრალო თვალებს;
ვერც გულის სატრფო, — შვების მომცემი —
ვერ დამიტირებს, ვერ მივ·ლალებს. .

დამენთქა ბედი და ბრძოლის ველზე
აწ უპატრონოდ გდია მახვილი;
სიკვდილის სიო მეხვევა ყელზე,
სიკვდილს-და ესმის ჩემი ძახილი. .

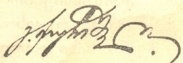

ვინ არის მსახიობი?

ეს კიდევ თუ აღარ ვიცით, უბედურება ყოფილაო, შეიძლება სთქვას მკითხველმა.

მაგრამ მართლაც უბედურება ის არის, რომ არამც თუ უბრალო მკითხველმა, ხშირად თვით მსახიობებმაც არ ვიცით ვინა ვართ და რანი ვართ?

და ეს მარტო ჩვენში კი არა ხდება. სამწუხაროდ სხვა განათლებულ ქვეყნებშიაც.

გაიხსენეთ ჩვენს ჟურნალში (№ 25) მოთავსებული პაწია შენიშვნა რუს-მსახიობთა შესახებ: ზოგიერთ რუს მსახიობს უთქვამს, „ომიანობის დროს სირცხვილსა ვგრძნობთ, რომ მხოლოდ თეატრის მსახურნი ვართ". მათთვის ღირსეული პასუხი გაუცია მათსავე რეჟისორს. მაგრამ ჩვენ ამ ჟამად იმან უნდა დაგვაინტერესოს, თუ რად ხდება ისე, რომ მსახიობს თავის თავისა სცხვენიან?

იმიტომ რომ მსახიობის ფსიხიკაა ესეთი.

შენიშნულია: რა გინდ დიდებული მსახიობი იყვეს, რა გინდ მიღებული და საზოგადოების მიერ გაღმერთებული, მაინც ცოტათი სცხვენიან თავის ხელობისა, ვერ არის წელ-გამართული მოქალაქე, ისე, როგორც სხვა რომელიმე პროფესიონალი — ვექილი, ექიმი, მასწავლებელი და სხვ. და საზოგადოებაც ესეთ მსახიობს სცენის გარეთ, კერძო ცხოვრებაში ისე არ ეპყრობა, როგორც თავის ტოლს, სწორ-უფლებიან ამხანაგს. სცენაზე აღმერთებს, ცხოვრებაში კი, შეიძლება არ აგრძნობინოს, მაგრამ მაინც ცოტათი ზემოდან ქვემოთ დაჰყურებს.

მსახიობი ვერ აფასებს თავის თავს, თითქო მოკატუნებულია და საზოგადოებაც ისე ეპყრობა.

ხოლო ვინც თავის თავს კარგად ვერ იცნობს, ვისაც თავის თავის ღირსება კარგა ვერ აუწონია, მას სხვა კიდევ უფრო ნაკლებ გაუგებს და ასწონის. ეს ძველისძველი ჭეშმარიტებაა.

მხოლოდ ესეთი დამოკიდებულება და ესეთი ფსიხიკა მსახიობისა, რა თქმა უნდა, შექმნილია ძველი ცხოვრების პირობებისაგან.

ეგრეა აღზრდილი მსახიობი, ეგრე აქვს ჩაგონებული საზოგადოების მიერ და მასაც თავისი თავი... უღირსი ჰგონია.

გაიხსენეთ რუსეთში პეტრე დიდის ბრძანება: ზოგიერთ შეკრებულებაში „не допускать комедіантовъ и т. подобной...— აქ ცოტა მაგარი სიტყვაა ნახმარი.

ეს ჩაჰნდა სულს. გადმოეცა შთამოებას. ამაზე აღიზარდა მსახიობი.

თვით ჩვენს ისტორიაშიაც ძალიან ნაკლები ცნობები გვაქვს სათეატრო მოქმედებაზე, მაგრამ პროფ. ჯავახიშვილის სიტყვით, გვხვდება ტერმინი „სიმღერანი თუ მღერანი საეშმაკონი", *) რომელიც, უნდა ვიფიქროთ, სათეატრო მოქმედების აღმნიშვნელი უნდა იყოს. თუ ეს ასეა, აქაც სიტყვა „საეშმაკო", რაღა თქმა უნდა, დამამცირებელია.

დღესაც კი ვისმე რომ „კომედიანტი" დაუძახოთ, მადლობას არ გეტყვით.

და ესეა სულ. ასეთ დამამცირებელ სახელით არის მონათლული სახიობა, ასეთ, ცოტა არ იყოს, სასირცხო ხელობად იყო მაინც მიჩნეული ჩვენი დიდი საქმე

*) სიმღერა თუ მღერა თავის სრულის მნიშვნელობით, რამდენათაც ვიცი, აღნიშნავს, როგორც ხმის მუსიკალურ ბგერას, აგრეთვე მოქმედებას, შეიძლება თამაშობით მოძრაობას. შეადარეთ ძვ. როკვა.

ავტ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჩემს ცხოვრებაშიც მახსოვს ერთმა წარჩინებულმა ნათესავმა გულ-მტკივნეულად მითხრა ერთხელ, რასაკვირველია რუსულად. ჩვენებური განათლებულია:

—Тоже выбралъ себѣ карьеру!—

მაგრამ მადლობა ღმერთს, მსახიობთა სახელიც თანდათან მაღლდება საზოგადოების თვალში და, რაც უმთავრესია, თვით მსახიობთა შეგნებაშიაც.

მსახიობი საზოგადოთ ყველგან უკვე ეჩვევა იმ აზრს, რომ ისიც ეგეთივე მოქალაქეა მსოფლიოსი, როგორც ყველა სხვა ადამიანი, რომ მისი საქმეც ეგრედვე დიდათ საპატიო და მოკრძალების ღირსია, როგორც სხვების.

ჩვენ ქართველ მსახიობს კი კიდევ უფრო ჰმართებს ამ აზრში განმტკიცდეს და ამაზე აღიზარდოს მისი შთამოება, რადგან ჩვენნი—ქართველთა პროფესია სულ ახალგაზდაა, სულ ახალია, ახლა იდგამს მხოლოდ ფეხს და ჩვენ არ გვყოლია წინაპრებად მონები და ყმები, როგორც სხვა ქვეყნებში. იქ შეიძლება უმთავრესად ამის ბრალიც იყოს, რომ დღეს აქამომდე ამრეზით დასცქეროდნენ მსახიობებს

ჩვენ არავისი ყმები არა ვყოფილვართ როგორც მსახიობნი, და ამიტომაც მონური ფსიხიკა ჩვენ არ უნდა გვეთვისებოდეს. ჩვენი ნიადაგი თავისუფლებაზეა დამყარებული. ჩვენი თეატრის შემქმნელნი ყმები არა ყოფილან. თავისუფალი ხელოვანნი იყვნენ. და ჩვენც კიდევ უფრო ღრმად უნდა განივმტკიცოთ თავისუფალი მოქალაქობა.

დღეს კი სიხარული გვმართებს იმ ფაქტის გამო, რომ ჩვენს სახელოვან თანამემამულეს სუმბათაშვილ-იუჟინს თბილისის თავად-აზნაურობამ თავისი წარმომადგენლობა მიანიჭა სრულიად რუსეთის თავად-აზნაურთა ყრილობაზე.

ეს ფაქტი ნათლად ადასტურებს იმ აზრს, რომ საზოგადოება უკვე შესჩვევია მსახიობის მოქალაქედ დასახვას.

სხვაგანაც მომხდარა ესეთი ამბები: განთქმული როსი სენატორი იყო თავის ქვეყნისა, ირვინგ-უფროსს ლორდობა ებოძა, სარა ბერნარს საპატიო ლეგიონის ორდენი მისცეს.

რა თქმა უნდა მე ჩინ-ორდენებზე არ ვლაპარაკობ აქ, არამედ დაფასებაზე, მიღებაზე.

დღეს ქართველი სუმბათაშვილი, ხელობით მსახიობი, ქართველ თავად-აზნაურთაგან თანასწორ-უფლებიან ადამიანად არის აღიარებული.

მაშ მივეჩვივნეთ იმ აზრს, რომ ჩვენ ყველანი მოქალაქენი ვართ, ხოლო ხელობით მსახიობნი, მსახურნი მეტად საპატიო საქმისა და როდესაც თვით ჩვენ ღირსეულად დავიცავთ სახელს მოქალაქისას, მაშინ ვერც ვეღარავინ დაგვცინებს და ვერც ვერავინ დაგვამცირებს.

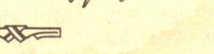

რა ასუსტებს სხეულს?

(შესავალი)

დიდი ხანია, რაც საგულისხმოდ დავისახეთ ერთ-ერთი საგანი, რომელიც შეეხება მეტად საჭირო და სავალალო მხარეს ჩვენი ეროვნული არსებობისას. ეს მხარე გახლავთ თანამედროვე ქართველის სხეულის ვითარება. ცნობილია საყოველთაოდ, რომ ყოველ ერს სულიერი ავლადიდების გარდა თან ახლავს ყოველთვის გამორკვეული გარეგანი სახე, განსაკუთრებული ელფერი; ეს მისი ნიშანდობლივი თვისება არის, რომელიც განასხვავებს მას სხვა ერთა შორის და, სხვათა შორის, წარმოადგენს ერთ-ერთ მის დამახასიათებელ თვისებასაც. რასაკვირველია, ეს თვისება არ შეეხება ცალკე პიროვნებას, არამედ დიდ ჯგუფს, უმრავლესობას, მთელს ეროვნებას

აი ამ მხრით რომ ავხედ-დავხედოთ ჩვენს ხალხს, ქართველობას საერთოდ, და შევეკითხოთ ჩვენს თავს, თუ რა ავლადიდების მქონებელია თანამედროვე ქართველის სხეული—რა პასუხი უნდა მივიღოთ?!

ბევრი მასალა გავითვალისწინეთ ამის გამოსარკვევად, მრავალის მხრით დავუარეთ საკითხს და საბოლოოდ მეტად მწუხარე დასკვნას მივეახლეთ. მწუხარეა ეს დასკვნა,

ეროვნული ბიბლიოთეკა

როგორც მწუხარეა თვით ჩვენი ცხოვრება საერთოდ, მაგრამ მაინც სხვა უბედურებასთან ერთად მისი სიმწვავე ერთი ათად უფრო მავნებელი ხდება ჩვენი ეროვნული არსებობისათვის.

ამ რთული საკითხის გამოსარკვევად ბევრი რამ არის სათქმელი და აღსანიშნავი, მაგრამ ყველაფერს რომ შევეხოთ, ძალიან ბევრა დრო იქნება საჭირო. ამისათვის განვიზრახეთ ზოგიერთ მხარეს მაინც მივაქციოთ მკითხველის ყურადღება და ნაწილ-ნაწილ გავუზიაროთ ზოგი რამ ამ ვრცელი მასალიდან.

»თეატრისა და ცხოვრების« მკითხველისათვის კერძოდ არ უნდა იყოს ზედმეტი ასეთი მასალაც, მით უფრო, რომ სხეულის გარეგნობას დიდი კავშირი აქვს ხელოვნებასთან და თუ ჩვენი თეატრი ხელოვნების მსახურად ისახავს თავის თავს, იგი ვერ აუხ. ვევს გვერდს ამ საჭირო დარგსაც.

ყველასათვის აშკარაა, რომ გარეგნობას მიხვრა-მოხვრას, სხეულის მოხდენილობას და განვითარებას — დიდი მნიშვნელობა აქვს მსახიობისათვის. ძველი ბერძნებიც-კი დიდ ყურადღებას აქცევდნენ ამ დარგს. მაგრამ თანამედროვე კაცობრიობამ, სამწუხაროდ, ცოტა გვერდი აუარა ამ საკითხს და თითქოს ზედმეტად დასახა იგი; უფრო სხვა მხარეს მიაპყრო მთელი ყურადღება და თითქმის სულ მიივიწყა ძველების განსაკუთრებული ტრფიალი გარეგნობის სრულყოფისადმი. ახლა აქა-იქ ხელახლად შეუდგნენ სხეულის გავარჯიშების საქმეს, მაგრამ ეს ზრუნვა დაგვიანებული არის, რადგანაც ადამიანის სხეული უყურადღებობითა და მრავალი მავნე გარემოების ზეგავლენით უკვე დაძაბუნდა, დასუსტდა და მეტად დაშორდა თავის პირვანდებულ სახეს. ეს თანდათანი დამახინჯება საუკუნოებით ხდებოდა. ამიტომაც დიდი დროა საჭირო ხელახლად წინანდელ საფეხურზედ ასასვლელად.

თუ კი ეს სამწუხარო მოვლენა თითქმის საყოველთაო იყო, რასაკვირველია, ჩვენც არ აგვცდებოდა დროთა ცვალებადობის უკუღმართობა. და ასედაც მოხდა. სხვა სიძაბუნესთან ერთად ქართველი სხეულითაც დაძაბუნდა, და ამ სამწუხარო მოვლენას ყურადღება უნდა მიექცეს. რაც ჩვენ ხელთ არ არის — იმას რაღა გაეწყობა, რაც ჩვენ ხელთ არის, ამას მაინც უნდა მივაქციოთ ყურადღება, სანამ კიდევ შესაძლოა გაუკუღმართებული საქმის წაღმა შეტრიალება. ეს ყოველ ქართველს ზნეობრივ მოვალეობად უნდა ჰქონდეს დასახული და სამუდამოდ გათვალისწინებული.

ექ. ვ. ლამბაშიძე

(დანარჩენი შემდეგ)

ნუ თუ საჭიროა ლიტერატურული ოვი?

ნემეც მწიგნობართა ერთმა ჯგუფმა, როგორც უკვე გაკვრით გვქონდა მოხსენებული, მოწოდება გამოსცა გერმანელ თანამოკალმეთა მიმართ — ამის შემდეგ რუს მწერალთა ნაწარმოებთ ნუღარ გადმოთარგმნითო. ასეთმა მოწოდებამ რუსის ბევრ მწერალთა შორის სამართლიანი გულისწყრომა გამოიწვია და თან სინანული: ყოველივე ლამაზს, შვენიერსა და უმაღლესს საერთაშორისო მნიშვნელობა აქვს, სადაც უნდა იყვეს წარმოშობილი — საფრანგეთისა, რუსეთისა თუ გერმანიის ცის ქვეშო, ამბობენ რუსის მოწინავე მოაზრენი; გერმანელ შოვინისტთა საქციელი გაუგებარია და საგმობიო. ამ მოწოდების შესახებ რუსულ გაზ. „უ. რ.“ ერთ-ერთ ნომერში მოყვანილია სახელგანთქმულ მწერალ-ხელოვანთა და სწავლულთ მოკლე წერილები.

დრამატურგი თ. ალ. სუმბათაშვილი-იუჟინი სწერს: ის ერი, რომელიც გამოროტებისა და ვიწრო ეროვნულ აღტყინების დროს თავის საუკეთესო წარმომადგენელთა — ლიტერატორთა ბაგით ასეთ დადგენილებას გამოსცემს, სულიერად მკვდარია და იგი ვეღარას მოგვცემს შემოქმედობისა, აზროვნებისა და ხელოვნების დარგში, ვიდრე ძირეულად არ შეიცვლება მისი პოლიტიკურ-საზოგადოებრივ არსებობის პირობანი. და მართლაც, უკანასკნელ ათეულ წლების განმავლო-

ბაში გერმანელთა საძხატვრო-შემოქმედებითი ცხოვრებამ ისეთი ვერა მოგვცა-რა, რომ თუნდა მათსავე—გერმანელთა—მწერალთ შპილგაგენთა და აუერბახთ შეედაროს, არა თუ მეცხრამეტე საუკუნის პირველ ნახევრის მწერალთ.

სენტიმენტალიზმის იმ ტალღას, რომელიც სახელგანთქმულ ჰაუპტმანის მესვეურობით გერმანიიდან ჩვენში შემოდის, მსოფლიოს შემოქმედობითი-სამხატვრო სალაროში არაფერი შეაქვს. ამიტომ ჩვენ არც კი გვესაჭიროება ნემეც მწერალთ მათივე დდგენილების მსგავსით ვუზღოთ სამაგიერო. ჩვენ თუ აღარ გადმოვთარგმნით ნემეც მწერალთა, იმიტომ კი არა ვითომც შოვინისტები და ვიწრო ნაციონალისტები ვიყვნეთ, არამედ იმიტომ, რომ გერმანიის შემოქმედების დამშრალ წყაროდან აღარაფრის ამოწურვა არ შეგვიძლია.

ი. ეისენვალდი—ამ საგნის შესახებ იმასვე ვფიქრობ, რასაც ყველა წწერალი, ნემეცთა გარდა. ანბანს ყურადღებით მხოლოდ ის სწავლობს, ვინც არ იცის. ამიტომ ვიკრძალვი ანბანური ჭეშმარიტება გავიმეორო, სახელდობრ ის, რომ ლიტერატურა, ხელოვნება, მეცნიერება საერთაშორისოა და ომში არავითარ მონაწილეობას არ იღებენ. იგინი ნეიტრალიტეტს იცავენ, არავის ემხრობიან, ვინაიდან ყველას ეკუთვნიან. (აქ რასაკვირველია, მოუსყიდველ ლიტერატურაზეა ლაპარაკი). სული იქ ჰსუნთქავს—სადაცა ჰსურს. ამიტომაც ნემეც მწერალთა გადაწყვეტილება (თუ მართლა ასეთი დაუდგენიათ,—მე როგორღაც არა მჯერა), შეცოდებაა სულის წინაღმდეგ, გმობა სიტყვისა. ნემეც მწერალთ თავისი საგმობი გადაწყვეტილება რომ მართლაც აღასრულონ, რას იზამენ, მაგ. ახალი შექსპირი ანუ ტოლსტოი რომ მოევლინოს კაცობრიობას? ამითი ხომ თავისი თავდაცვის მისწრაფებათ შეზღუდავენ? რაც უნდა იყვეს, ჩვენ ნემეც წწერალთა კვალს არ გავყებით და მათ შორის მეორე ჰეტე რომ დაიბადოს, მის ნაწარმოებთ უეჭველად გადმოვთარგმნით, თუმცა ნემეცებს ვეომებით, ვინაიდან ნემეცები—ნემეცებია და ჰეტე კიდევ—ჰეტე. და რომელ ენაზედაც უნდა ბგერდეს კაცთა მაღალღირსეული სიტყვა, იგი მიმართულია მთელი კაცობრიობისადმი: ლიტერატურა—ნემეცურად ანუ ფრანგულად კი არა ლაპარაკობს, არამედ მსოფლიო ენაზე.

პროფ. პ. ნ. საკულინი—ნემეც მწერალთა გადაწყვეტილება რუსული ლიტერტურის წინაღმდეგ ბოიკოტის გამოცხადების შესახებ, უსამწუხაროესი მოვლენაა, სულის ღროებითი ავადმყოფობის მაჩვენებელი, ომის უგუნურობით წარმოშობილი. რუსის მწერალთა და სწავლულთა მხრით სირცხვილი იქნებოდა ასევე ეპასუხნათ. ხალხთა კულტურული ცხოვრება შესაძლოა მხოლოდ ლიტერატურის, მეცნიერებისა და ხელოვნების ღირებულებათა ურთიერთი გაზიარებით. მოისპობა ომი, დაცხრება მისით გამოწვეული საურთიერთო გაბოროტება და ჩვენ ხელახლად დავიწყებით აზროვნების ყოველივე მაღალღირსეულ შემონაქმედს, რომელ ერსაც უნდა ეკუთვნოდეს იგი. —ი

ა შ ი კ ნ ი

(რომანი ლექსათ)

ცხელა, ცხელა, ცხელა, ცხელა,
მზე სხივების ალმურს ართავს...
ზედ ჩემ ცხვირზე მიჯნურ ბუზებს
პაემანი გაუმართავს.

ჩრდილში ვწევარ... ვერ ვიძინებ,
თუმც ძალიან მეძინება;
აშიკ ბუზებს ვზვერავ ზანტად,
სადღაც, ტვინში, მეცინება.

გავდენო თუ დავანებო?..
ოფლის ღვარი მირწყავს სახეს...
ბრაზი მომდის: ჩემი ცხვირი
სადაური ბაღი ნახეს?!.

ცხ ლა, ცხელა! წამწამებზე
დამეკიდა ზლაზვნით რული...
ცხადია თუ მესიზმრება
ჭაბუკ ბუზთა სიყვარული?..

ვაჟი-ბუზი ენებით იწვის,
მუხლს იდრეკს და ძლივს ლუღლუღებს:
—»გულის ვარდო! ტრფობის ალი
გონს მიკარგავს, სისხლს მიდუღებს!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

წამო ჩემთან, თორემ, ვფიცავ,
სურვილები გამაგიჟებს?
იქ შემომყევ, აკლდამაში...
(ჩემს ნესტოში იპატიჟებს!)!...

—„შემოგყვები, ჩემო გიჟო,
სატრფო-ბუზი ეუბნება:
მაგრამ საზღვარს არ გადასცდე,
შეიკავე დროზე ენება!..“

მგონი მძინავს .. გულის პირზე
ნიავი მცემს, მისისინებს ..
მძინავს, მძინავს, მაგრამ ცხვირში
რა ჯანდაბა მიღიტინებს?

ნუ თუ ბუზმა ქალწულ ბუზის
არ დაინდო გრძნობა ნაზი:
შეიტყუა ჩემს ნესტოში,
გადალახა წრე და ხაზი?

კმარა! უნდა დაისაჯოს
ის ავხორცი უწმაწური!
მე თუ არა, ვინ იძიოს
ნამუს-ახდილ ბუზის შური?

თვალებს ვახელ... ბრაზი მახრჩობს ..
გააფთრებით, ანჩხლად ვყვირი:
—ვინ შებღალა წმიდათ-წმიდა?..
ვინ წაბილწა ჩემი ცხვირი?!.

უფრო დაცხა... ცეცხლმა მზისამ
წაშალა და დასწვა ჩრდილი...
ვგრძნობ, ნესტოდან გამოცოცდა
ორივ ბუზი დარცხვენილი...

ონდა მოვკლა... ვერ შევარჩენ...
ასეთია ჩემი წესი...
მაგრამ ვაჟი რომელია?
როგორ ვიცნო ბუზთა სქესი?

სწორედ ცხვირ-წინ დავკარ ტაში...
რომელს მოხვდა, რომელს ნეტა?
ღმერთო ჩემო! ორივ მოკვდა—
რომეო და ჯულიეტა!

თუმც ახია! რათ შებღალეს
პატიოსან ცხვირის ნესტო?
დე, შეიტყონ სხვა ბუზებმაც:
Тамъ не мѣсто.. тамъ не мѣсто!

თაგუნა

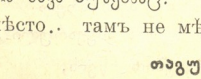

ბებია და პაპა

(ეტიუდი)

სახლის ეზოში პატრიარქ-ჩინრის ტოტებ ქვეშ სხედან ბებია და პაპა და ტკბილად მუსაიფობენ. მათი მოხრილი ტანი მოგვგონებს უფრო კავიან ჯოხს, რომლის საშუალებითაც იმაგრებენ დედა-მიწაზე უძლურ მუხლებს; ლაპარაკი კი ჯკბილობისა გამო ბავშვურ ჩიფ-ჩიფს; მათი გარდი-გარდმო დანაოჭებული სახეები წამოგიყენებს თვალწინ უშნო გლეხის უწესოდ დახნულ მიწას. ამ აბრამ და სარას ახლო მომავალი საფლავია; აწმყო—ტანჯვა უძლურობისაგან; წარსული კი—ბედნიერებით სავსე კიდობანი. სიმწარე ხომ გავლილ ცხოვრებაში ჰქრება უკვალოდ, ვითა წუთიერი სიზმარი. ამიტომაც მოხუცნი წარსულზე მუსაიფობენ, სოფლის ეკლესიის ზარი კი განუწყვეტლივ კვნესის ნელ-ნელა სამგლოვიაროდ, თითქოს სიკვდილის მოახლოვებას ატყობინებსო; ხოლო ჩინარი, მოწმე მათ ბედნიერ ახალგაზდობისა, დროთა ვითარებისაგან ხელ-უხლებელი, ირხევა მედიდურად და აქეზებს მოხუცთ წარსულის მოგონებაში.

—გახსოვს ბები, ეუბნება პაპა თავის ცხოვრების თანამგზავრს—აქ პირველად რომ ავაჟღარუნე ჩონგური სიყვარულის სიმღერით?

—მახსოვს, კარგად მახსოვს!—უპასუხებს ბებია, რომელსაც ღიმილისაგან მთლად ემალება მიმქრალი თვალები სახის ნაოჭებში.

—გახსოვს, ბები,—განაგრძობს პაპა სახე-განათლებული—როგორ ვიბრძოდი ხმალ-შიშველი მტერთან ამ ხის ქვეშ, რომლის ძირი უხვად მოვრწყე ლეკთა სისხლით?

—მახსოვს, როგორ არ მახსოვს ეგ სისხლის წვიმების დღე!—ჩამოართმევს ბებია სიტყვას და სიბრალულით გადახედავს პაპას მარჯვენას, ოდესღაც ფოლადივით მტკიცეს, ახლა კი დადუნებულს და ჭვინტას ბოლოსავით აკანკალებულს.

—გახსოვს?..

დონ—დონ—დონ. გაიძახის ეზლა უფრო მეტის დაჟინებით და თითქოს მუქარითაც ეკლესიის ზარი სამგლოვიარო კილოზე და არღვევს მოხუცთა სასიამოვნო მოგონებას.

დავ. კილოსანიძე

1914 წ. მარიამობის 30-ს. ქ. თბილისი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქართველ მწერალთა წერილები

პეტრე უმიკაშვილი (1838—1904)

მესამოცე წლების მიდგომოთ შორის პეტრე უმიკაშვილსაც თვალსაჩინო ადგილი ეჭირა. პეტრეც, როგორც იდეა ჭაბუკობისაძე, გიორგი წერეთელი, ანტონ ფურცელაძე ეგვეფა დარგის მწერალი იყო, მხოლოდ პოეტობაზე შორს იდგა და თავის სიტყვიერებაში არც ერთი ადგილი არ დაუწერია. მუდმივი თანამშრომელი იყო გ. წერეთლის და სერგი მესხის „დროებისა“, „კრებულისა“, „ეფერიისა“. ძალიან უყვარდა ქართული თეატრი. პეტრე თეატრში ჭეშმარიტ ჩვენს ადრინდელობას, ჩვენს გამოფხიზლებას; სწერდა სცენებს „ანჩხატის-უბნელი“ ფსევდონიმით კეთრეულს „ეფერიაში“, პიესებს. დღესაც ქართული რეპერტუარიდან არ გამოსულა მისი დამშვენდ დაწერილი „სამშობლისა“.

პეტრე პიროვნული პიროვნული სახლეობა ადამიანების, ზადაზებების, ანდაზების, საზოგადოდ ხალხური სიტყვიერების განძის შეკრება-გამოცემისა. მან პირველმა დაიწყო ეს დიადი საქმე, რომელსაც შემდეგ დიდებულმა აკაკიმ ფრთა მისცა და მრავალად გამოაქვეყნა თავის საკუთარს გამოცემაში ხალხის მიერ შექმნილი სიტყვიერი განძი. პეტრეს ადგილ დგაწყალ მიუძღვის ძველი ქართული წიგნების გამოცემაში, მაგალ. მან გამოსცა ადგილ გურამაშვილის ოხუნდა „გურამიანი“ და წაუმძღვარა საკმაოდ ვრცელი წერილი: **„დავით გურამაშვილი და იმის წინა დროები“.**

პეტრე უმიკაშვილი ძალიან მშრომელი და ფუსფუსა კაცი იყო, ვერა დროს ვერ ნახავდა კაცი უსაქმოდ, თუ გამოდიოდა ქუჩაში, მაშინაც კი საზოგადო საქმეზე ფიქრობდა, ზრუნავდა; ის მუდამ ფუტკარივით დაფუსფუსებდა; როგორც ფუტკარი მუდამ მეეზიდების თავის სკაში ტკბილს წვენს, მანაწუწნს სუნოვან ყვავილებიდამ, ისე პეტრე მეეზიდებოდა ნაშრომნადვარს ყურნალ-გაზეთებში ტუუდალ არა ჭკარგავდა დროსა კარგ კამოსვლასს: სასთუოდ ჩამოგიდებდა რამდენიმე საზოგადო საქმეზე დაპარაკებს, ან გაამბობდა, საად ხახალხო ფექსი, ან ზდაპარი იშოვა, რამდენი სხვა და სხვა დაკარგული ქართული სიტყვა იშოვა, რომელთა ხმარება წერილან გამოსულია, მაგრამ საბმარად უსათუოდ საკმარია; დაგაყენებდა ქუჩაში და გაეთხარდა, ესა და ეს სიტყვა რა აზრითა და მნიშვნელობით იხმარება ჩვენი ხალხისაგან სხვა და სხვა ადგილს. განსაკუთრებით უყვარდა მოსწავლე ახალგაზრდობა, მისი სახლი სამსე იყო ხოლმე მოსწავლეებითა. დიდხანს იდგა ანჩიხატის უბანში, მოსწავლენი ხალხისათ დაპარებოდნენ მასთან, უფრეველ წიგნებს საკითხავად; მაშინდელი ახალგაზრდობა ძალიან მიმდევდა ფიდოსოფიური წიგნების კითხვასა, განსაკუთრებით სემენარიელები. პეტრემ შეაჩვია ახალგაზრდობა ისტორიულ წიგნების კითხვა: „იკითხეთ ბოკლი, შლოსერი, დრეპერი ფუიბლანის „სოფრანგეთის რევოლუციის ისტორია“, კაცნანთ დიდებულ ინგლისის მოაზრეს მიდლს და სხვა და სხვა. მარადაც ახალგაზრდობა დაეწყოთ ამ დარგის ნაწარმოებთა კითხვასა. უყვარდა ტებილი ბასია ამა თუ იმ საკანზე. მაგრამ გაუთავებელი ბასია კი იცოდა; თუ ვისმეს ჩაიგდებდა ხელში, ტაატით კიეოდებდა ქუჩაში და ედანარაკებოდა მძიმედ და დადგებით, შემოაბრუნდებოდა ისევ ნადანარაკებს და ხანდასხან მოსწავლენაგ გასხდიდა. ბეგრჯელ საქმე გქონდა, მიეშურებოდი, მაგრამ პეტრე თუ ჩაგდეგაბდა, მანამ თავის გულის ბასეგს მოდგად არ მოგასმენინებდა, ხასნა არ მოგცემდა. ერთხელ გოდოგინის პროსპექტზე პეტრემ გაანარა თურმე ანტონ დოროეფეოვნაძე, დამიტრი ეიფეანის სიძე, ედგენენ ქმარი. ანტონი ძალიან მოსწრებული და ოხუნჯი მოდანარაკე იყო. პეტრემ თურმე მოიკითხა და გაუბა დანარაკი ქუთათურ ქალებზე: უკანაგეთ, რომ წიგნებს კითხვით კანგეთარდნენო, იკითხონ ბოკლი, მიდი, დრეპერი.

— კეთილეა, პეტრე, უთხრა თურმე მოსწრებულად ანტონმა: ერთი დდეთ ჩამოგვიდა, შენ ორ დღეს მოუნდები დანარაკსა, მეორედ ერთი კვირეთ კანსაკუთრებით შენთან მოვალ სალანარაკოდ და მაშინ გაათავეთ.

— ბალეეეში ხარ, შენ თუ ახარებული არა თქვა-რა, ხომ არ ინქებიო, უთხრა თურმე პეტრემ და გუდალწეეტილი კანშორდა, რომ ვერ გალესცა მაგ თავისი გულისწერომა ქუთათურ ქალების შესახებ.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დღეოგაში

თავ. ნ. ერისთავი

.. დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის თავმჯდომარეობისათვის, სხვა არა იყოს-რა, ისიც მეყოფა, რომ დიდის ერისთვიანთ შთამომავალი ვარ!..

სონა!

როცა ისე ოკრო-ბოკროდ დავდიოდი მე ამ სოფლად,
გულის ტახტზე სხვა მესვენა, სხვა მიმაჩნდა ჩემს დედოფლად.
როცა გნახე და ჩემს ნიკზე რამდენიმე სიტყვა ბძანე —
მაშინ ის სხვა ამ ტახტიდან ძირს ჩავაგდე, ჩავაბძანე.
მე ამ გულის ტახტრევანზე, სასიამოდ, ნაზად, მწყობრად,
ჩემს დედოფლად დაგასვენე, დაგასვენე ჩემს მეგობრად...
და ის ძველი დედოფალი, ის მიჯნური, ის გოგონა,
მსხვერპლად გიძღვენ... და მას შემდეგ მეც შევიქენ შენი მონა.

სონა!

სონა!

და ეს ჩემი სიყვარული, ღმერთებმა რო მიფეშკაშეს,
ისე ღრმაა, რომ ვერ ახსნი მის იდუმალ სიკაშკაშეს.
ვით ვერ დასწერ ზურნის საარს, ან დუდუკის რბილ ზუზუნსა,—
ვით ზღვის ფუნჯზე ვერ დახატავ ყვავილების მალხაზ სუნსა,—
ისე ვერც შენ გამოიცნობ ჩემს სიყვარულს, ჩემს სიყვარულს,
ჩემს სიყვარულს შენს ნაზ გულში შემოჭრილს და შემოპარულს;
ვერ გაიგებ ოქროს ცრემლი თვალმა რისთვის წამოყონა,
ვერ გაიგებ ეგ სინაზე მე ტლანქს რისთვის მომეწონა!

სონა!

17 ენკენისთვე. ღამე.

მშობლიურ ცის ქვეშ

(სურათები)

ძვნად ძვ რფ ს მეგობარს გ. ფ:დ ვ ს.

I

—დედა, ბაბა სადაა? ხელი ჰკრა ხუთი წლის გოგომ ახალგაზდა ქალს.

დედამ არაფერი უპასუხა... ამოიოხრა.

—დედა, ძია სა წავიდა? კიდევ შეეკითხა გოგო.

—წისქვილში არიან შვილო... სევდით მიუგო.

— ჯადს მოიტანენ?! მე მშია.

დედა გაშტერდა, არაფერი უპასუხა და ცრემლები წასკდა...

პაწა დედას მოეხვია, კოცნა დაუწყო.

—დედა, შენც გშია: მეიცადე, ბაბა მოვა წისქვილიდან... გავაკეთოთ და ვჭამოთ, — ამშვიდებდა იგი ..

დედა კი ქვითინებდა.. ქვითინჯბდა: თვალწინ ომში წასული ქმარი და მაზლი ეხატებოდა.

ქვითინებდა საბრალო და მხოლოდ პაწა ასული აძლევდა ნუგეშს!!

II

ის წაიყვანეს... ომში წაიყვანეს. იგი 20 წლის ჭაბუკი იყო; იმედებით უძგერდა გული და როცა სატრფოს დაეკონებოდა ხოლმე, თავი სამოთხეში ეგონა .

უდარდელი და ბედნიერი იყო, მაგრამ ომში წაიყვანეს!.. წაიყვანეს!..

— მისი სატრფო გიჟურად სტიროდა.

ახლობელნიც სტიროდენ.

ერთმა გაბედა და ასული ანუგეშა:

— ნუ სტირი, თავის ვალს იხდის, სამშობლო უნდა მტრისგან დაიცვას;

—სამშობლო! —ამოიგმინა ასულმა და მტირალმა გადაიხარხარა

—მაშ, წაიყვანონ, წაიყვანონ, დაიცვას სამშობლო! — და კიდევ გადიხარხარა.

იგი ჭკუაზე შესცდა...

დია ჩიანელი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქართული დრამ. საზ. დასი. სეზონი 1914-15 წ.

ვ. აბაშიძე

ეფ. მესხი

ნ. ჩხეიძე

ე. ჩერქეზიშვილი

პ. კორიშელი

ა. იმედაშვილი

მ. ქორელი

ალ. წუწუნავა

ი. ზარდალიშვილი

ა. ყალაბეგიშვილი

ა. შანშიაშვილი

ა. ლოლუა

პიერეტტა

ა. ქიქოძე

ა. შოთაძე

გ. ფრონისპირელი

ს.ბეჟანიშვილი

ვ. ვარვარიძე
(მოკარნახენი)

ბ. ბეგლარიძე

ზ. ურშელი
(სცენარიუსი)

ნ. თოიძე

ვ ალუღიშვილი

ზ გომელაური

ნ.მამულაიშვილი

მ. სარაული

მ. ჭიაურელი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სინდისს

ყველას ავიტან, თამამად, მედგრად,
ვერ შემაშინებს ბედის ტრიალი;
წარბსაც არ შევხრი, თუნდ მეგობარმა
შემასვას შხამით სავსე ფიალი;
ყველას ავიტან თამამად, მედგრად,
კლდედ გადვიქცევი ამაყად, ხოლო —
ჰოი, სინდისო მამხილებელო!
არ შემიძლიან შენ შეგებრძოლო!

მთის ნიავი

ცხოვრება

მოქმედება მესამე

სცენა: მთა ტყიანი. წინ პატარა ველი. მარჯვნივ მხრიდან ბილიკი მიმავალი მთაზე, რომლის მაღლობზე ნანგრევია ოთხკუთხ კოშკისა, შიგ-კი პატარა ეკლესიის ნაშთი, მარცხნივ მხრიდან მთის მდინარე; ამავე მხრიდან მოსჩანს მყინვარის ქედი. შუადღეს გადასულია.

I

გიორგი.

გიორგი. (შემოდის, მეტად მოქანცული, ფერწასული) ყოველ მხრივ ერთი და იგივე, იგივე ცხოვრება ყოველ არსებისა; მერე, რისთვის, ამაოებისათვის?.. (დაოვალიერების შემდეგ) აი, ის ხეა, რომელზედაც მამაჩემმა ნიშანი დაიდო ჩემთვის... როგორ გარდილა, გარს ფესვები მოუხეთქია; ეს არის ამის ცხოვრება... ხოლო ჩემი?.. (მუხლთ ჩაკრეფილი დაჯდება) ჩემი?!. ეჰ, ჩემი ცხოვრების იმედი გაჰკრა... (მოისმის ერუდ სიდამოს დოტვის ზარის ხმა; წამოიწრება) ზარის ხმა... აი ხმა რწმენისა... ნეტარ არიან, რომელნი ამა ხმით საზრდოებენ, ცხოვრობენ... ვაი, ვაი მათ, რომელთ ამა რწმენისა ფესვიც მომპალი აქვთ .. ახ, რა კარგი იყო ის დრო, როდესაც ეს ხმა მიმფრენდა თავისკენ... ბედნიერიც... ცხოვრების მიზანიცა მქონდა .. ეხლა?.. განქრა ჩემში ყოველი ..დავფუტურავდი, ვით ეს ხე... (ხის მიმართ, რომელიც ძირსა გდია, მოტეხილი) კარგად მახსოვხარ ნაძვო! ამაყად იდეგ შენს ნიადაგზე, მაგრა დანდობილი შენს ფესვებზე, რომელიც შენი მეზობლების ფესვებთან გქონდა გახლართული; ახლა ძარღვის ნაკაღული გაგშრობია; სხეული დაგფუტურებია... »მიწა ხარ და მიწად გარდაიქმნები« .. მაგრამ, შენ, შენი ცხოვრების მიზანი მაინც შეასრულე, ფესვებით ამოიხეთქე ცხოვრებისათვის... ხოლო მე?.. მე... (მოისმის სიდამურის ხმა, იმ კიდეზე, ცხვარს რომ ახლისებენ სიძოვნელად. კარგახანს უსმენს სიხის მეტყველებათ) — მეცხვარე სცხოვრობს... ეშვა შვილი მეცხვარისავე... მოჩიტდა, მოიზარდა, ცხვარსავე მოუდგა, ღამე ნაბად წახურული, ხელში კომბალ დაკავებული ცხვარსა სდარაჯობს; დღეც მასვე უდგია, აძოებს... მოღერდა და ცხოვრებისათვის მას ქალი თვალში მოუვიდა, შეუყვარდა... იგი ბედნიერია, ქალიც კმაყოფილია ..დრო საქორწინოდ, შესაულლებლად დანიშნულია ..ამ ბედნიერის წუთით იგი გამსჭვალულია, სანეტაროს მოლოდინშია... მაგრამ, ამ დროს გაჩნდა მგელი! წამოხტა იგი. მოიმარჯვა კომბალი, რომ მოტაცებული ცხვარი გაადგებინოს... არა, მოტაცებული ცხვარი-კი არა, მისი დანიშნულია. მტაცებელი მგელი კი არა, — ადამიანია!..

II

იგინივე, დათია

დათ. (სიდამურის ხმა მიუუჩდება, რა შემოვა) ეგერ...

გიორ. დათია, შენა?!.

დათ. მე გახლავარ... ჩვენ აქ ცხორსა ვაძუებთ... შენ-კი...

გიორ. ჰო, მეც აქეთ წამოველ ნაღველის გასაქარვებლად.

დათ. შენ და ნაღველი...

გიორ. არა გეგონა?... მაგრამ, არ მიკვირს, ჩვენ ხომ ერთმანერთს არ ვიცნობთ...

დათ. ვიცი შენი კვნესა მე, შენ ძმა ხარ ჩემი მტერ-მოყვარისა...

გიორ. მესმის, დათია, შენი გულის ტკივილი... ეგ ტკივილი, იქნებ მე უარეს ლოდად მაწვეს...

დათ. შენი კვნესა მე აქიმო! შენი სიკეთე სოფელსა...

გიორ. მართლა, გვერდი როგორა გაქვს? რატომ აღარ შემომიარე; გვერდი გტკივა?..

დათ. არა მიჭირს რა, შენი კვნესა მე! ისედაც დავალებულია ჩვენი ოჯახი; სიკეთი-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სათვის მტლედ დგედების დათია, ცეცხლში გადავარდების... ოლონდაც, შენი კვნესა მე, ჩვენს ქალაიშვილებს ლეჩაქს ნუღარ მოხდით... ე კონაი, შენი კვნესა მე, ჩვენი ოჯახის...

გიორ. მერე რა?!..

დათ. „პირში ზრახვაი სჯობს, ზურგთ უკან ქებაის“.. შენი კვნესა მე! თუ რაიმე ი ქალაი, კონაის რაიმე დაემართვის შენგანაი... მაშინ დათიას ქუდი რაღას ეხურვის... ალარას დაზოგავს...

გიორ. მართალია, დათია, ჩვენმა ოჯახმა შენი წყრომა დაიმსახურა... ჩემი ძმა... მაგრამ, მე თუ აქამდის არ მიცნობდი, ეგა მწყინს შენგან...

დათ. ჩემი გული სწავლულებს ვეღარ ენდობის...

გიორ. წუწკი და უნამუსო ყველაშია, ჩემო დათია!

დათ. ჰაი, ჰაი. რომ არი, შენი კვნესა მე! ჩვენშიაც არის; იმათა, შენი კვნესა მე, პირდაპი შევეჯახებით; აბაი რას მოვერიდებით; ჩვენ ტოლს, ან მოვკლამთ, ან შემოვაკვდებით...

გიორ. მაშ, წადი და იცოდე: თუ ჩემგან რაიმე უნამუსობა შეამჩნიო, მოდი პირდაპირ, მზად ვარ პასუხი გაგცე, ვით შენი ტოლი.

დათ. შენი კვნესა მე, შენი! ღირსი ყოფილნარ შენი კვნესა მე, სალოცავისა... ქალი კონაი შენა გლოცულობს, სულ გიორგის იხსენიებს...

გიორ. ჩემს სახელსა?..

დათ. რაც შენ განკურნევი, შენი კვნესა მე, შენა გლოცულობს. .მშვიდობით, შენი კვნესა მე! ნუ მიწყენ, თუ-კი რაიმე გაწყენინეთ... (მადის) ნუღარ დაიგვიანებთ, შენი კვნესა მე; აი, ის ღრუბელი საშიშო არი; აწვიმდების, მეხის დაცემა იცის...

III

გიორგი, კონა, ლანდი.

გიორ. მეხი?! . რომ ვიცოდე მეხი დამეცემოდეს... (მოისმის მეტსგარეთა ხმა: „დრრრ... ეჭი..“ რამდენიმეჯერ, შემდეგ მისუდებს) კონას... მაგრამ არა. . (ამოიდებს წერიდს, კითხულობს) „...ეძებდე და ჰპოებდეო“... მეც შემოვდა შენი ძმა... აი, ასეთი გამბედავი და ვაჟკაცი ქმარი მინდოდა... რამდენად ბედნიერნი ვიქნებით, არ ვიცი... თუ უბედური, ეგ-კი შენი ბრალი იქნება... ყოველივე დედიჩემის დატოვებული ჩავიბარე; არა, მე კი არა, შენმა ძმამ. ვანო მართლაც ბატონია.. ხვალ აქ ვიქორწინებთ... გთხოვ ლოცვას... ნუ დამწყევლი... შენი... მე ხომ ეხლა რძალი ვარ?... შვიდობით, შენი კატო“ შვიდობით... კმარა!.. (ამოიდებს რეგოლვერს) შვიდობით, ჩემო არე-მარევ, ჩემო სამშობლო მხარევ... მშობელო, ნიადაგო, მიიღე ჩემი გარდაცვლა, რომ მით სხვა იქმნას ძლიერი, გასპეტაკებული ამა ცხოვრებისათვის... მამაო ჩემო, მომიტევენ... (მიადებს შუბლზე საფეთქელთან რევოლვერს. ამ დროს კონასაგან ფეხით ასხლეტილი ქვა დაგორდება სმაურობით, რაც გიორგის რევოლვერს ძარს დაუშვებინებს, გამოჩნდება მამაგალი კონა ბიდიკით მადა სანინოსკენ; ხოდო გიორგის წინ დანდი მომისა, რომელიც უკითხეს ამაგალ კონასხედა) მამაჩ...

ლან. მე ვარ შენი მშობელი.

გიორ. მშობელი!.. მაგრამ, შენ ხომ გარდაიცვალე...

ლან სხეულით. სული უკვდავია ვით ხსოვნა ადამიანში.

გიორ. სული უკვდავი.. დიახ, დიახ .. მერე, სცხოვრობ სადმე?..

ლან. შენში.

გიორ. ჩემში, მაგრამ...

ლან. ყოველთვის, განუყრელად, ვით გონება შენი.

გიორ. „ვით გონება?!“ მერე როდემდის?..

ლან. სანამ გრწამს მშობელი შენი...

გიორ. სანამა მრწამს?.. განა შემიძლიან?... აი, ეხლა აგრე ცხადად რათ მომეელინე?..

ლან. ცხოვრებისათვის!..

გიორ. „ცხოვრებისათვის!“ მერე შენა გსურს: ვიცხოვრო?

ლან. მოვალე, ხარ იცხოვრო!

გიორ. მერე რიღასთვის?..

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლან. კაცობრიობისათვის. ბუნება შვავს თავისთვის. ყოველ შობილმა უნდა მოუტანოს ის, რაც თვით ბუნებამ მას მიანიჭა. ქმნილება ითხოვს შობილისაგან: შექმნას, წარმოშვას მითივ ცხოვრებას.

გიორ. მერე სიკვდილი?!. სიკვდილი...

ლან. სიკვდილი არ არის ბუნებაში. არის გარდაცვლა, ბუნებისაგან განიცდის ყველა.

გიორ. მაგრამ, მკვლელობა?! თვით მკვლელობაი...

ლან. სნეულებაა.

გიორ. მიზეზი...

ლან. თვით გონებაა.

გიორ მერე მკურნალი?!?

ლან. იგივ გონება.

გიორ. გონებას, იგივ გონება!.. მაშ დავიხსომო... (ამ დროს დანდი განქრება. დაგორებული ქვის ხმა ისმის. ზეგიდან მოდის კონა) გონებას, იგივ გონება...

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

სიზმარი

ერთხელ განახე ჩემს ბაღჩაში
მხიარული, მომღიმარე;
მთვარის შუქსაც მოეფინა
საოცნებოდ არე—მარე.
ხელში გეპყრა ვარდის კონა
სურნელოვან საამური,
და ბულბულიც იქ უსტვენდა,
როგორც ტკბილი სალამური.
შენც უსტვენდი აღტაცებით,
სტკბებოდი და გიხაროდა,
რომ ბულბული სიყვაულზე
გიმღეროდა, გიგალობდა. .

მოკრძალებით მოველ შენთან,
შენს მახლობლად ვპოვე ბინა.
როცა შეწყდა ბულბულის ხმა,
შეუმჩნევლად ჩაგეძინა.
მთვარის შუქი სიკეკლუცით
ბროლის მკერდზე მოგეფინა,
შენმა სუნთქვამ მიმიზიდა
გულმაც ველარ მოითმინა.
შენს წინ ქედი მოვიხარე
და ამბორი განვიძრახე,
აღტაცებით დაგიკოცნე
მომხიბლავი ნაზი სახე.
მაგრამ... ამ დროს გამეღვიძა:
თურმე იყო ეს სიზმარი,
არც ბაღი სჩანს, არც ბულბული—
და არც მთვარე სადმე არი!
დავრჩი ისევ გულმოკლული:
გაჭქრა სადღაც შენი სახე.—
სიზმარში რომ გეხვეოდი
სიცხადეში სულ სხვა ვნახე.

რ. ჯიბილ.

ილია ჭავჭავაძე

მ. გედევანიშვილის გამოცემა 1914 წ.

(დასასრული. იხ. „თ. და ცხ“. № 27-28)

ახლა გავაგვაძლოთ „ოთარაანი ქვრივი“ და ვნახოთ მისი დასურათება. ეს რეალური ლექსი, რომელიც ილიასა ჰყავს დასურათებული, სულ არა ჰგავს აქ დახატულ ლექსს, რომელიც სწერდა ქმრის დატოვებულ ხმალ-ხანჯალს. მაგრამ დავანებოთ ამ სურათს თავი. ჩვენ გავაგვაძლოთ ის სურათი, სადაც „ოთარაანი ქვრივი თავს დასტირის მომავალ შვილს, და იქ, „ოთხში დარჩენილ სოსია მეწისქვილეს უკითხავს: „წადი, აქ შენ ადგილი არა გაქვს, მარტო მინდა ვიყოფო“ „ოთარაანი ქვრივი, აქ, სტენაზე უშნოდ მოთამაშე მსახიობს უთრთ ჰგავს, ვიდრე იმ „ოთარაანი ქვრივს, რომელიც ი. ჭავჭავაძესა ჰყავს დახატული. ამასთანავე, ისეთი „მოდის კურტკა“ აცვია, რომ თქვენი მოწონებული. სოდო რაც შეეხება მეწისქვილეს, აქ ადგილ ბ-ნ ჭრინეულის მისი გრეგეულად დახატვა უფრო სდომია, ვიდრე ი. ჭავჭავაძის სიტყვიერი სურათის ფერადებით გასახიერება. აქ სოსია მეწისქვილე ბნელ კუნჭულში უნდა იყვეს ატუზული, რადგან იგი. „როცა ყვეალნი გავიდნენ, სხვებს არ გაჰყოდოდა, და აქ, **ბნელ კუთხეში**, ქურდულად მომალულიეო“ — და სურათში, „ბნელ კუთხეში ქურდულად“ კი არა, სწორედ შუა ადგილს, სათვალთვალოდ ადგილს არის გამოჭეშმარიტი, სწორედ მაგიდის გვერდით. გასაკვირველი ხდება, რაგორ ვერ შეამჩნია იგი „ოთარაანი ქვრივმა? ყველა ეს ტუდ შთაბეჭდილებას სტოვებს და მეთხვეულში უკმაყოფილებას ჰბადებს.

ეს მხოლოდ მოკლე ადნუსხვა იყო იდუსტრაციის დიმსება-ნაკლისა. მოკლე, რადგან წერილის სიგრძემ ისედაც ძალიან გაიწია, და მისი ფართოდ განხილვა აქ ჯერ-ჯერობით შეუძლებელია.

რამდენიმე სიტყვა წიგნის სხვა მხარეებზედაც: შრიფტი კარგია. კარგად არის ნახმარი სხვადასხვაობა დექსებისა და მოთხრობების შრიფტისა. მასალა ლამაზად არის დალაგებული და გამოცემაც საესრულოთ შემუშავებული. წიგნს აქვს დართული ბიოგრაფია, გრ. ეფაშიძის მიერ დაწერილი, და კრიტიკული განხილვა კ. ბაბაძისა. სიზოგადოდ ორივე წერილი კარგ შთაბეჭდილებას სტოვებს. წიგნს აქვს დართული შენიშვნები, სადაც ადნიშნულია თვე, წელიწადი და რიცხვი ნაწარმოების დაწერისა, ისე, რომ ქრონოლოგია საესტიკად არის დაცული. მაგრამ კომისიის შუამობის მთავარ ნაკლს შეადგენს ისიც, რომ არ არის ადნიშნული თარიღი ნაწარმოებთა პირველად დბეჭდვისა. ეს კი ძალიან საჭიროა იყო. რაც შეეხება კორექტურულ შეცდომებს, ძალიან ტიტეა, მაგრამ სამაგიეროდ ფრიად ადვილია ბეჭდა კი. ასე, მაგ. ორ თუ სამ ადგილას მთელ წინადადებათა რიგი ორჯელ არის კამეორებული, ე. ი. ზედა-ზედ მოეთავსებული (მაგ. 254 გვ.) რაიცა ძალიან ცუდ შთაბეჭდილებას სტოვებს.

გამოცემაში მოყვანილია ნაწარმოებთა სხვა და სხვა ვარიანტები, დაემატა კამოუქვეყნებელი, აგრეთვე საზოგადოებრივ ხასიათის დექსები, რაიცა ძალიერ ხელს უწყობს მწერლის განცდათა კათვალისწინებას, მაგრამ ამ მხრივ კამოცემის განხილვა ჯერ კვე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სთან მახვრაშვილის სახლში, გიორგნის ქუჩაზე ბრიკმახერ მურადოვის სახლში, და ეორდანოვის სახლის უკან, მეჩექმის სახლში.

ასე მართავდა წარმოდგენებს ეს ამხანაგობა 1890 წ-ან 1892 წ-ს ნახევარამდის, სანამ ხორვედობა არ შეუშლიდა ხელს. ხოლო ხორვედობის გათავების შემდეგ ამხანაგობა ისევე შეგროვდა და შეუდგა ძველებურად წარმოდგენების მართვას.

სწორედ ამავე ხანებში ე. ი. 1891 წ ავდარში შესდგა ტენის მოყვარეთა სხვა ამხანაგობა გიორგი ედისოვის, გიორგი მურმანიშვილის, და დათიკო ხოსროევის მეთაურობით. ამ ამხანაგობაში შედიოდნენ მიშა თუშმელიშვილი, ბესო მაისურაძე, **გიორგი** ჩიქოვანი, გ. ხუციევი, გიგაური, ვანო მაისურაძე და სხ. ესენი ხშირად მართავდენ უფასო წარმოდგენებს ალუა ედისოვის და სხვათა კერძო სახლებში. ამ წარმოდგენებშიც ქალების როლებს ხშირად კაცები ასრულებდენენ. ამათ დასდგეს. **„რაც გინახავს ველარ ნახავ,“ „არც აქეთ არც იქით“, „ადვოკატთან“ „ადვოკატი მელაძე“ „ბაიყუში“ „ძუნწი“** და სხ. ამ წარმოდგენებში ამხანაგობის თხზვნით დროგამოშვებით რეჟისორობდნენ უფასოდ ჩვენი ნაჯიერი არტისტები ვდ. ალექსი-მესხიშვილი და კოტე ეფიანი. ეს ამხანაგობა ტოტს ხნის შემდეგ დაიშალა.

1893 წ. ავდარში შესდგა ხელახლა ახალი სტენის-მოყვარეთა ამხანაგობა ბესო მაისურაძის, ვანო ამედაშვილის, ლევან ბოდისოვის და ასოთამწყობ ვანო მჭედლიშვილის მეთაურობით. ამ ამხანაგობას შეუერთდენ ავდარის პირველი ამხანაგობის სტენის მოყვარენი: გიორგი ედისოვი, გიორგი მურმანიშვილი, მიშა თუშმელიშვილი, ხუციშვილი, გიორგი ჩიქოვანი, ბოდოს ლევან ბიდაშვილი, და გეურქა ფარუმიანი. იმართებოდა წარმოდგენები ბესო მაისურაძის, დარო ვართანოვის და გიორგი ჩიქოვანის სახლებში, ზოგჯერაც ავდარის ქალთა სკოლის დარბაზში და თბილისის ბოდეის კარზარში. ამ ამხანაგობაში ძრიელ დიდი შრომა მიუძღვის ბესო მაისურაძეს, რომელიც არაფერს ზოგავდა წარმოდგენის კარგ მოწყობისათვის.

ლევან ბაღაშვილი

ძველი სცენის მოყვარე, პირველად გამოვიდა თბილ. პოლკის სცენაზე 1899 წ. 22 ენკენ. შემდეგ მურაშკოს თეატრსა და ავლაბრის არაქსიანეულის თეატრში მონაწილეობდა, ამ ქამად სახალხო სახლშია.

მიხეილ თუშმელიშვილი

ძველი სცენის მოყვარე მოკარნახე. 90-იან წლებიდან მოყოლებული ავტალის აუდიტორიიდან დაუზარელად ემსახურებოდა და ემსახურება სახალხო თეატრს, როგორც მოკარნახე და სხ.

გიორგი ჯაბაური

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

საუბარი გეჭდვითი საქმის ხელოვნებაზე

I

ჩვენშიაც რომ არსებობდეს ბეჭდვითი საქმის შესასწავლი (სტამბის მუშაობისათვის) სკოლა, ანუ პროფესიონალური დაწესებულება, როგორც უცხოეთშია, მაშინ ბეჭდვითი ხელოვნება ბევრად უკეთესს პირობებში იქნებოდა ჩაყენებული. კერძოანაში ამ დარგის ხელობის შესასწავლად, კარგა მრავალრიცხოვანი პირველ დაწყებითი სკოლისა, არსებობს სასუფევლო სასწავლებელი და ეკლესიაც. ასევეა სხვა ქვეყნებშიაც. რუსეთშიც არსებობს ორი პირველდაწყებითი სკოლა. ამას კარგა კიდევ არის: ბეჭდვითი საქმის სკოლა რუსეთის „სიმბერსტორო-სტეხნიკო“ საზოგადოებისა, ტეხნიკური სკოლა სახელმწიფო ქალაქდუმის დამმზადებელ ექსპედიციასთან, „ნოვოე ვრემიაში“ სტამბისა და მოსკოვის სასინოდო სტამბისა. ეყოლა ამ სასწავლებლებს სტამბის საქმეებს.

ამ რამდენიმე სკოლის მეოხებით რუსეთში ბეჭდვითი ხელოვნების მუშაკნი ტოტად თუ ბევრად განვითარებული არიან სტამბის საქმეში.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ზემოხსენებულს სკოდებში ასწყვდიან: სიდრეო სჯულს, ანგარიშს, გეომეტრიას, ხაზვას, ისტორიას და გეოგრაფიას, ასოების ნაბეჭდვას, ფუობას და ბეჭდვას, ბეჭდვითი საქმის მეკანეკურსა და ქიმიურს ტეხნოლოგიას, უცხო ენაბის, სატვას, მათემათიკურს ნაშენებს და ფორმებს, ფიზიკას, ქიმიას და მექანიკას, ფოტოგრაფიულ სურათების გაკეთებას, დეთონზე სურათების ამოჭრას და დეთოგრაფიულ ხელოვნებას. ყველა ამისათვის სასწავლებელში აქვთ შესაფერი მოწყობილება და იარაღი.

ტეხნოლოგიური სკოლა სახელმწიფო ქალაქებებს ალმოსაგებელ ექსპედიციასთან (ვეტროგრადში) კიანსნა 1903 წ. სკოლაში არის მოსამზადებელი და სამი სპეციალური კლასი. სწავლა შეუძლიან ყველას განურჩევლად საქმისა, წოდებისა და საწმუნოების 8-დან 10 წლამდე, მხოლოდ პირველ მოსამზადებელ კლასებში. დანარჩენში მიიღებიან ის პირნი, ვისაც სურს ბეჭდვითი საქმის ხელობა საწავლა უფასოთ.

რუსთის სიამპერატორო-სატეხნიკო საზოგადოების ბეჭდვითი საქმის სკოლა (ვეტროგრადში) დაარსებულია 1883 წ. სიმზარუკვადო სიბჭოში შედგა ტეხნიკური განათლების წარმმადგენელნი და დამფუძნებელნი ეგენი. დამფუძნებლად ითვლებიან ვეტროგრადიული რამდენიმე მსხვილი მესტამბე ესენი ეოველწლიურად იხდიან სკოლის ასაგებად 50 მან., ხოლო ერთიერთულად 1000 მან მათ შეუძლიანთ ეოველ წლიურად თავიანთ მხრივ გზავნონ 5 მოწაფე. კრებულ პირნი კი იხდიან თვეში 2 მან. სწავლა 4 წელიწადს გრძელდება. ამ სკოლაში 1911—1912 სასწავლო წლის განმავლობაში სწავლობდა 129 კაცი. ამათში სწავლა დაამთავრა და სწავლის სამწოთის მოწმობა მიიღო 16 კაცმა. სწავლობდნენ 12-დან 19 წლიანები. 1885 წ. სრულიად რუსეთის ბეჭდვითი საქმის გამოფენაში ამ სკოლამაც მონაწილეობა მიიღო, სადაც საკუთარი პავილიონი ჰქონდა ბეჭდვითი ხელოვნების ნაწარმოებისა.

ბეჭდვითი საქმის სამხატვრო-საზეიმოსნო სასწავლებელი (კიევში) არსებობს 1903 წ. სკოლის ინახავს რამდენიმე კიეველი მესტამბე. მარტო 1910—1911 სამხასწავლო წელს შემოსავალი იყო 11,328 მ. 22 კ., რომელშიაც შედის კიევის ქალაქის სიბჭოს შეწირულება 333 მან. და კერძო პირთაგან 500 მან. დანარჩენი მოწყობილობა. ამ სასწავლებელში უმთავრესად სტამბის მუშაობა სწავლობენ. სკოლა ორ კლასიანია. მეცადინეობა იწყება ნაშუადღევის 2-დან 7 საათამდე.

სკოლა კარგ. „ნოვოე ვრემიას“ სტამბისა (ვეტროგრადში) დაარსებულია 1884 წ. განსაკუთრებით სტამბის მუშაობისათვის. სკოლაში მიიღებიან ბიჭები, რომელიც კეთილგანწყობილნი ყოფილნი ეიანენ. სწავლა 4 წ. არის. ამ სასწავლებელმა 1895 წ. თავისი ნაწარმოები გაგზავნა სრულიად რუსეთის პირველ ბეჭდვითი საქმის გამოფენაზე, 1896 წ. ნიჟნი-ნოვგოროდის სამხატვრო-სახელოსნო გამოფენაზე და 1900 წ. პარიზის მსოფლიო გამოფენაზე. სამივე გამოფენაზე მიიღო ჯილდო. დაარსებიდან 25 წლის განმავლობაში სწავლა დაამთავრა 154 კაცმა, რომელთა უმეტესი ნაწილი ამავე სტამბაში დარჩა და დღესაც მუშაობს.

ივ. მჭედლიშვილი

ამდროული ქართული

(ორი კონდუკტორის საუბარი ვერის დაღმართზე)

პირველი. კაცო, გუშინ „ჩეტვორტი“ ნიანერი „ანბზდანიოთ“ გამოგიდა „სტანციიდან?

მეორე. შენ იქ ვიყავი, შე კაცო, „დეგეატი“ ნიმეტრმა კასაწრა და „ჩეტვორტი ვტორო ბუტში“ მიანვდ, მერე რაი ვიი-ვიკვდებთ „დანანიტეს“ უკან და გედეიეგანეს „პერვი ბუტში“. მერე იქიდან „პერვამ“ მოუსწრა და კინაღამ „სტალკანვენეე“ მიანდ.

პირველი დღეს ქე „ბუუტრაფეა ნაჩალნიკს“ ის ვატმანი.

მეორე. კაცო, „ბოდჩასა ანბზდანიოთ“ ეკონ კემოუშობ, „ბუტრაფეაზა“, ანა რას ვიზამ! გუშინ „ნაჩალნიკმა“ ყველა „ბუტებში ასმოტრა“ მოანდინ და „ბობოშნიკებისთვინტ ზამეჩანეე“ მიუტეა.

ი. ზარდალიშვილი

წვრილი ამბები

სამშობლოში

სვეზონი ქართული თეატრისა დაიწყება დღეს. წარმოდგენილი იქნება ი. გედევანიშვილის ცნობილი პიესა "მსხვერპლი„ ალ. წუწუნავას რეჟისორობით. „მსხვერპლი“-ს უმთავრეს როლებს შეასრულებენ: ვ. აბაშიძე, ელ. ჩერქეზიშვილი, ვ. გამყრელიძე, ი. ზარდალიშვილი, ა. ყალაბეგიშვილი დასს. საუკეთესო ძალნა დასისა. პიესა წარმოდგენილი იქნება ახალი დეკორაციებითა და ალ. წუწუნავას მიზან-სცენებით.

ქართული დასის რეჟისორები განზრახვა აქვთ მსახიობის ტაშისკვრით გამოწვევე ყოველ მოქმედების შემდეგ, მოსპონ, მხოლოდ წარმოდგენის გათავებისას შეუძლიანთ მსახიობთ გამოვიდნენ თავის დასაკრელად. ამითი ჰსურთ წარმოდგენის მთლიანი შთაბეჭდილება დაიცვან და დროც მოიგონ, რომ წარმოდგენა არ გაჭიანურდეს.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დ. კარგელაშვილმა დასწერა პიესა „ამირანი“ ქართულ ხალხურ თქმულებაზე დაფუძნებული.

რეჟისორი ალ. წუწუნავა „ღალატს„ წრევანდელს სეზონში საკუთარის ახსნა-განმარტებით გაასახიერებს, ისე, როგორც სახალხო სახლში დასდგა მანვე, ხოლო უკეთესი ელფერით და ახალის მიზანსცენებით, რომელიც დღემდე არა სცნობია ქართულ სცენას. მომქმედ პირთა სურათები და დეკორაციების ესკიზები უკვე იხატება.

რეჟისორი მ. ქორელი საგანგებოდ იკვლევს და ამზადებს ახალ დასადგმელ პიესების „ავგაროზის“ და „ქვის მთლელი-ს“ მოწყობილობასა, — ტანისამოსების და დეკორაციების ესკიზებს

ტრ. რამიშვილის ახალ პიესას „სალომეს ოჯახი“ წელს რეჟისორი შალვა დადიანი დასდგამს ბაქოს სცენაზე.

ქუთაისის თეატრის გამგე ვალ. გუნია მოწადინებულია, რაც შეიძლება, მხატვრულად დაიდგას პიესები. ამ მიზნით თბილისში ყოფნის დროს ეძიებდა ქუთაისის თეატრისთვის პროჟეკტორ-რეფლექტორს.

ქუთაისის დასის რეჟისორი ვ. შალიკაშვილი იწვევს სცენაზე თანამშრომლობის მსურველთ

დ. კავსაძის პიესა „მეფე არლეკინი“ წელს დაიდგმის ქუთაისის სცენაზე.

ვალ. გუნია 17 ენკენ. ქუთაისს გაბრუნდა.

ბაქოს დრამატიული წრე რეჟისორ შალვა დადიანთან ერთად ბეჯითად შეუდგა სამზადისს და ცდილობს, რაც შეიძლება ყოველმხრივ რიგიანად მოაწყოს წარმოდგენები. დასი მსახიობთა და სცენის მოყვარეთაგან შესდგება.

შალვა დადიანმა, ბაქოს დასის რეჟისორმა, წრეს საგანგებო რეპერტუარი წარუდგინა, უმეტეს ორიგინალურ პიესებიდან შემდგარი,

მომღერალი ივ. სარაჯიშვილი და ლოტბარი ივ. პ. ფალიაშვილი, რომელნიც ყაზანს იყვნენ მიწვეულნი, ამ ჟამად აღარ მიდიან რადგან ომიანობის გამო ანტრეპრენიორმა ფორს-მაჟორი (პირობა დარღვეულად) გამოაცხადა და ნახევარი ჯამაგირი შეაძლია, რასაც ვანო სარაჯიშვილი და ივ. ფალიაშვილი არ დათანხმდენ.

ნაძალადევის თეატრში ხუთშაბათს, 11 ენკენ. შესდგა სცენის მოყვარეთა და გამგეობის წევრთა კრება, რომელმაც გადასწყვიტა: 1 სეზონი დაეწყო 20 ენკენის. 2) რაკი გამგეობას რეჟისორის მოსაწვევად სათანადო თანხა არა აქვს. ჯერ-ჯერობით წარმოდგენების მოწყობა გამოცდილ სცენისმოყვარეებმა იკისრონ და 3) მოიწვიონ ინტელიგენტი სცენისმოყვარე ქალნი და ვაჟნი.

სოფ. პატარძეულის სცენას წრეულს იანვარში შეუსრულდა არსებობის 35 წელი. პირველად დაუდგამთ გ. ერისთავის „უჩინ-მაჩინის ქუდი“ და მას აქედ წელიწადში ორი-სამი წარმოდგენა იმართება. პირველად დადგმულ წარმოდგენაში თამაშობდნენ: იერ. გულისაშვილი, ნიკ. ლეონიძე, ან. ჯილაური, ფიცხელაური და სხ.

რ უ ს თ ა შ ო რ ი ს

მოძრავი თეატრი მოაწყეს მოსკოვს და მის მიდამოებში, დაჭრილ მეომართათვის საავადმყოფებში წარმოდგენების გასამართავად. დაიდგმის პატარა პიესები (მინიატიურები), სამხიარულო შინაარსისა. წარმოდგენა გაგრძელდება $1^1/_2$—2 საათს. წარმოდგენები უმთავრესად დღისით გაიმართება. მსახიობნი ერთი საავადმყოფოდან მეორეში ავტომობილებით ივლიან მთელი თვისი მოწყობილებით. წარმოდგენის შემდე მგოსანი სკიტალეცი სანთურზე წაიკითხავს თავის ლექსებს. ეს თეატრი იმოქმედებს ომიანობის გათავებამდე.

ომიანობის გამო ბევრი ანტრეპრენიორი გაიწვიეს სამხედრო სამსახურში, რისგამო ზოგან დასები დაიშალა. ამიტომ შესდგა სხვილ ანტრეპრენიორთა ამხანაგობა წარმოდგენების სამართავად ისეთ ადგილებში, სადაც დასი აღარ არის. ამხანაგობას ფულით დახმარებს აძლევენ იმ თანხიდან, რომელიც შესდგა მდიდარ ანტრეპრენიორ—მსახიობთა შეწირულებით; ამ საქმეს მსახიობქალმა მ. გ. სავინამ შესწირა 1,000 მ.

მისაბაძი საქმე განიზრახეს მუსიკალურ დრამის რეჟისორმა გ. დ. ხლიუსტინმა და მისმა ზოგიერთ მსახურთ: გადაწყვიტეს—დედა-ქალაქის საავადმყოფოებში ჩამოიარონ ხოლმე და ბრძოლისსველზე დაჭრილნი მეომარნი გაართონ და სულიერი საზრდო გაუზიარონ.

მწერალთა და მხატვართა წრემ გადასწყვიტა ომში დაჭრილთათვის საავადმყოფო მოამზადოს 35 საწოლით. ამავე საავადმყოფოში იქნება რამდენიმე საწოლი მუსიკალურ დრამის თეატრისა.

მსახიობთა ერთ ჯგუფს გადაუწყვეტია დაჭრილ მეომართ იმ საავადმყოფოებში, სადაც მორჩენის გზას დასდგომიან, კონცერტები მართოს.

მამულიშვილური და საქველმოქმედო წარმოდგენები ხშირად იმართება.

პატრიოტულ კონცერტების მართვა განუზრახავთ. პროგრამას უკვე ადგენენ. შემოსავლის ერთი ნაწილი „წითელი ჯვრის“ სასარგებლოდ გადიდება.

გ წ ი გ ნ ო ბ რ ო ბ ა

მივიღეთ ახალი წიგნები: 1) П. Миріанишвили. Прэктическій курсъ грузинскаго языка“ მეორე შესწორებულ-შევსებული გამოცემა 1914 წ. შეიცავ 343 გვ. ფ. 75 კ. 2) С. Даріани. Грузія послѣ 1905 года 1914 г. 50 ст. ц. 20 к. 3) „თესლ. კეთილი“ სხვა და სხვა წიგნებიდან გამოკრებილი საგულისხმო ნაწყვეტები, მოთხრობები და სხ. შვდ. შუამთის მონასტრის წინამძღვრის არხიმანდრიტის ნესტორის მიერ, თბ. 1913 წ. 148 გვ. ფ. 30 კ. 4) „შენ ხორ სულყველა“ ლექსთა კრებული, შედგენილი და გამოცემული ილიკო რუსსელისა (სავიცკი). თბ. 1914 წ. 56 გვ. 20. კ. 5) „ქართული სიმღერები გუნდისათვის არა ნაკლებ 50 კაცისა წიგ. I. გამოც. მიხეილ კავსაძის. მიერ“.

რედაქტორ-გამომცემელი **ანნა იმედაშვილისა**

(წ.—28)

ექ. ვახტანგ ლამბაშიძის

სანატორიუმი

პატარა-ცემში, ბაკურიანის გზაზე

ქალ-ვაჟთათვის 8—15 წლამდე

დაწვრილებით პირობები მსურველთ გაეგზავნებათ ფოსტით მოთხოვნილებისათანავე.

მისამართი: თბილისი **ექ. ვ. ლამბაშიძე**

ვარდისუბნის ქუჩ. № 9. (წ.)

ექიმები:

ა. ო. იაშვილი

(თბილისის საქალაქო 1-ლი ნაწილის მკურნალი)

შინაგან ავადმყოფობათა.

დილით 8—10 ს., საღამოთი 5—7 ს.

წყნეთის ქ., № 19.

კბილისა ალ. სოლოდაშვილი

იღებს ავადმყოფებს

დილით 9—2 სათ., საღამოს 5—7 სათ.

გოლოვინის პრ., № 12.

ვ. დ. ღამბაშიძე

შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობისა.

ვარდის უბნის ქ. № 9.

ნ. ე. თიკანაძე

(თბილისის საქალაქო მკურნალი)

შინაგან სნეულებათა

დილით 12—1 ს., საღამოთი 5—5 ს.

კიროჩნი ქ. № 18

შ. ა. მიქელაძე

შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობათა.

საღამოთი 6—7 ს.

მიხეილის პროსპ. № 117. ტელეფ. 8—16.

გ. ფ. ნათიშვილი

კანისა, ვენერიული და სიფილისისა.

დილით 11½—1 ს., საღამოთი 6—7 ს.

მონუმენტის ქუჩ. № 5. ტელეფ. 4—87.

იოსებ იმედაშვილის გამოცემა № 51

სინათლე ზღაპარი-ფეერია 3 მ. და 7 ს. **ი. გედევანიშვილისა**, ავტორის მოკლე ბიოგრაფიით, სურათებით და ექსი ნახატით. **ფ. 30 კ.** ათობლივ და ასობლივ ნაღდზე მყიდველთ თითო წიგნი დაეთმობა 22 კ. ფასდადებითაც გაიგზავნება.

მისამართი: Тифлисъ, ред. „Театри да Цховреба"—Іосифу Имедашвили.

(10—8)

ახალი წიგნი

ლექსები, სცენები და მოთხრობები

ა. მ. ახლაზაროვისა

ავტორის პორტრეტით, კრიტიკული წერილით და სხვა სურათებით. ფ. **60** კ. საწყობი ავტორთან—საპერის ქ., № 5, საკ. სახლი. წიგნით მოვაჭრეებს ჩვეულებრივი % დაეთმობა.

(5—8)

იმერეთი ყოველდღიური საალიტ.-საალ. გაზეთი

ახალ რედაქციით და თანამშრომლებით

გაზეთის ფასი: წლით—7 მ., ნახევარ წლით—4 მ., ეთი თვით—4 აბაზი, ცალკე ნომერი 5 კაპ.

საზღვარ გარედ წლიურად 15 მ., ნახევარ წლით—8 მ., სოფლის მასწავლებლებს და უფასო წიგნთსაცავ-სამკითხველოებს წლიურად 6 მ. ფასის გადახდა ნაწილნაწილადაც შეიძლება.

მისამართი: Кутаисъ, ред. газ. „Имерети".

რედაქტორ-გამომცემელი **გ. ჭელიძე**

ორომა საალიტ.-საპოლ. და ეკონომიური

გაზეთი გამოდის ორ შაბათობით.

რედაქცია: გიმნაზიის ქ., პ. ფერაძის და ნ. კარნაუხოვის სტამბის სადგომში.

ბაზეთის ფასი: წლით—2 მ. 50 კ., ნახევარ წლით—1 მ. 25 კ., თვით—25 კ., ცალკე ნომერი 5 კ., საზღვარ გარედ ორჯერ მეტი. ფული და წერილები მიიღება: Кутаисъ, ред. еженед. груз. газеты „Шрома"

„სოროკანი"-ს გამოცემა

ქართული ანბანები

ამბებეზედ

ეგ გამოიცემა

მეოდენილი ი. გომელაურის მიერ, ნაწ. I

ფასი 80 კ.

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

29 მაისიდან გადავიდა საზაფხულო სადგომში, მიხაილოვის პროსპეკტზე, სინემატოგრაფ „აპოლოს“ გვერდზე, № 131, ინჟინერ ბარტის ბაღში. ტელ. 11 – 79

დღეს, კვირას 21 სექტემბერს	სინემატოგრაფი, მუსიკა, ცეკვა.
ორშაბათს 22 სექტემბერს	სინემატოგრაფი.
სამშაბათს 23 სექტ ბერს	სინემატოგრაფი, მუსიკა.
ოთხშაბათს 24 სექტ ემბერს	საზანდარი.
ხუთშაბათს 25 სექტემბერს	საბავშვო საღამო; სინემატოგრაფი; მუსიკა.
პარასკევს 26 სექტემბერს	საზანდარი; ცეკვა.
შაბათს 27 სექტემბერს	სინემატოგრაფი; მუსიკა; ცეკვა.
კვირას 28 სექტემბერს	სინემატოგრაფი; მუსიკა; ცეკვა.

ბილეთები კლუბში შესასვლელად იხდიან: მამაკაცები — 25 კ., ქალები — 10 კ. დასაწყისი საღამოს $8^1/_2$ საათზე.

კლუბი ვრცელი და ყოველმხრივ მოწყობილია. ბ[illegible] [illegible]ეცეს სხვადასხვა საქველმოქმედო მიზნით გამართულ სეირნობათათვის.

კლუბში გაიმართება ხოლმე **ლექციები, კონცერტები, წარმოდგენები, სამუსიკო, სალიტერატურო** და **ვოკალური საღამოები** და აგრეთვე **სახალხო სეირნობანი.**

ქართული [illegible]ატრი

კვირას, 21 სექტემბერს 1914 წ.

ქართული დრამატიული საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქმნება **ი. გედევანიშვილის**

„მსხვერპლი“

დრამა 3 მოქ.

მონწილეობას მიიღებენ ქ. ქ. ბეჟანიშვილი, თოიძე, ლოლუა, პიერეტტა, ქიქოძე, შოთაძე, ჩერქეზიშვილი. ბ. ბ **ვასო აბაშიძე**, ალუღიშვილი, არაბიძე, **გამყრელიძე**, გომელაური, ზარდალიშვილი, იმედაშვილი, მამულაიშვილი, სარაული, ყალაბეგიშვილი, ჭიაურელი, ფრონისპირელი შანშიაშვილი და თანამშრომელთა მუდმივი ჯგუფი.

წარმოდგენის დასაწყისი საათ. 8 საათ.

რეჟისორი **ალ. წუწუნავა**

ადმინისტრაცია ქართ. დრ. საზ-სა.

მზადდება წარმოსადგენად: „ქვის მთელნი“, „ავგაროზი“, „უკანასკნელნი“, „იორიოს სული“ და სხ.

ნოქარეთა კლუბი ორშაბათს, 22 ენკენ. ქართ. სკენის მოყვარეთა-გან მსახიობ **ი. ივანიძის** რეჟისორობით მონაწილეობით წარმოდგენილი იქმნება

სიბერე-სიმდაბლე

დასი 3 მოქ. ჟ. ბუნიასი

დასაწყისი საა. 9 ს.

სექციის მორიგი წევრი **ო. ჯიბლაძე**

ტამბა „სოლაპანი“ Типография „Сопапань“